# De hemelsleutel: nectar en ambrozijn

*Tekst: Liesbeth ten Hallers*

Laat in de zomer leven de vosjes op. Ze strijken neer op een van de top-10 tuinplanten binnen het vlinderplantensortiment en gaan zich te buiten aan de hemelsleutel. Ook andere dagvlinders en bijen laten zich niet onbetuigd op dit droogtebestendige vetkruid.

*Hemelsleutel.*
FOTO: ELLY PIROEN

**Kwekersvondsten** Er zijn veel varianten op de markt verschenen, maar de aantrekkelijkheid voor vlinders kan verschillen. Van de Sedum telephium 'Herbstfreude' ('Autumn Joy') gaat minder bekoring uit dan van de vroeger bloeiende, lichter gekleurde S. spectabile 'Briljant'. Net als de vosjes decennia lang tevreden met deze vertrouwde tuinvorm, kan ik het toch niet laten te lonken naar enkele kwekersvondsten. Sommige soorten worden als snijbloem aangeboden en wortelen na enkele weken al in uw vaas. Andere zaaien vlot uit. In elk seizoen biedt hemelsleutel een aardige aanblik, tenzij langdurige hitte uw donkerbladige planten, bijv. Sedum 'Atropurpureum', met zonnebrand plaagt.

*Sedum 'Matrona': plant van het jaar.*
FOTO: PLANT PUBLICITY HOLLAND

De verhoute, decoratieve bloeiresten kunt u laten staan tot de stevige, ronde pollen weer een fris accent geven. Er tussenin is ruimte voor kleinbloemige voorjaarsbollen. Door de uitdijende vetplanten wordt het afstervend bollenloof dan allengs gecamoufleerd. Wanneer deze 's zomers neiging vertonen uit elkaar te zakken en u het kale hart te onthullen, is wortelsnoei de remedie voor het volgend jaar: u steekt in de lente met een schop of riek schuin onder de plant door. Hierdoor worden minder zware bloeischermen ontwikkeld.

**Plant van het jaar, Sedum 'Matrona'** Begin augustus zijn we nog net op tijd om ons terras volgens de laatste mode aan te kleden met 'Matrona'. Deze Sedum is door een commissie van fameuze plantenkenners opgehemeld als plant van het jaar 2000. Het blad heeft een grijspurperen gloed, die net als de steel roder wordt naarmate de bloei nadert (augustus-september). In fraai contrast hiermee staan de kniehoge, lichtroze bloemschermen. Blad, steel en bloem zijn alle stevig van bouw. S. 'Joyce Henderson' lijkt op de bekroonde 'Matrona', met kleiner blad en een bredere, lagere groeiwijze. S. telephium ssp. ruprechtii bloeit in dezelfde tijd met roze tot zachtgeel scherm op een purperroze steel, terwijl de stelen met blauwgrijs blad zich wijd over de grond uitspreiden. 'Iceberg' is een witbloeiende vorm. Deze produceert wel af en toe een roze bloeiende scheut, die u er voorzichtig uitdraait, (niet knippen, daar de slapende knoppen dan weer een roze bloem geven). Net als S. 'Septemberglut' trekt deze meer vlinders dan andere cultuurvariëteiten. De bloemen van deze laatste roze variant hebben een donzig uiterlijk door de uitstekende meeldraden en bloeien op 40 cm. hoogte. De krachtige, warme kleur blijft wekenlang behouden.

**Inheems** is de donkerroze Hemelsleutel S. telephium (60 cm.). We kunnen deze, met uitzondering van de wadden, aantreffen in onze zandstreken, in bermen en licht loofbos. Naarmate de standplaats donkerder wordt, neemt de bloemvorming en de stevigheid af. Er wordt een lichtgele vorm onderscheiden, de S. telephium ssp. maximum met alle denkbare tussentinten naar roze toe. Ooit is de plant als wondhelend en bloedstelpend middel in cultuur geweest. De enige stippelmot, die op een kruidachtige, 's winters afstervende plant leeft is de hemelsleutel-stippelmot.

**Literatuur:**
*Weeda E.J. en R., CH., en T. Westra (1994).* Nederlandse oecologische flora, deel 1. Uitgegeven door IVN/VARA/VEWIN.
*Kwekerij de Hessenhof* te Ede, catalogus.